Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наукова монографія за ред. проф. Єрмакова С. С. – Харків : ХДАДМ (ХХПІ), 2008. – № 9. – С. 27–30.

2. Давидова О. М. Стан властивостей основних нервових процесів, функцій пам'яті та уваги в учнів старшого шкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : спец. 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин» / Олена Матвіївна Давидова. – К., 1997. – 22 с.

3. Кравченко О. К. Стан властивостей основних нервових процесів, функцій пам'яті та уваги у людей зрілого та похилого віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. б. наук : спец. 03.00.13 «Фізіологія людини та тварин» / Ольга Костянтинівна Кравченко. – К., 2000. – 18 с.

4. Лущак А. Р. Діагностика психофізичної підготовки курсантів навчальних закладів МВС України / А. Р. Лущак. – Івано-Франківськ, 2001. – 66 с.

5. Макаренко М. В. Онтогенез психофізіологічних функцій людини / М. В. Макаренко, В. С. Лизогуб. – Черкаси : Вертикаль, видавець ПП Кандич С. Г., 2011. – 256 с.

6. Раздайбедін В. М. Динаміка показників уваги та її зв'язок з властивостями основних нервових процесів у спортсменів старшого шкільного віку / В. М. Раздайбедін, І. О. Іванюра, О. Д. Боярчук, Н. Б. Пількевич // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наукова монографія за ред. проф. Єрмакова С. С. – Харків : ХДАДМ (ХХПІ), 2007, – № 6. – С. 243–246.

7. Abermetrhy R. J. Acute and chronic responses of skeletal muscle to endurance and sprint exercise / R. J. Abermetrhy, R. Thayer, A. W. Taylor // Sports Medicine. – 1990. – № 10. – P. 365–389.

8. Enoka R. M. Muscle strength and its development: New perspectives / R. M. Enoka // Sports Medicine. – 1988. – № 6. – P. 146–168.

9. Hakkinen K. Changes in isometric force and relaxation time, electromyography and muscle fiber characteristics of human skeletal muscle during strength training and detraining / K. Hakkinen, M. Alen, P. V. Komi // Acta Physiological. – 1985. – № 125. – P. 573–585.

10. Larsson L. Motor unit fiber density in extremely hypertrophied skeletal muscle in man: Electrophysiological sings muscle fiber hyperplasia / L. Larsson,P. A. Tesch // European Journal of Applied Physiology. – 1986. – № 55. – P. 130–136.

11. Moritani T. Potential for gross muscle hypertrophy in older men / T. Moritani, H. A. de Vries // Journal of Gerontology. – 1980. – № 35. – P. 672–682.

12. Staron R. S. Strength and skeletal muscle adaptations in heavy – resistance – trained women after detraining and retraining / R. S. Staron, M. J. Leonardi, D. L. Karapondo et el. // Journal of Applied Physiology. – 1991. – № 70. – P. 631–640.

Череповська Олена, Безгребельна Олена, Череповський Дмитро
Національний університет «Львівська політехніка»

ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ

У статті розглянуто питання фізкультурної освіти студентів ВНЗ у їхньому фізичному вихованні в аспекті сучасних тенденцій розвитку галузі. Аналізом й узагальненням даних науково-методичної та спеціальної літератури систематизовано наукові основи її технологічного забезпечення для підвищення якості такої освіти у відповідності з вимогами сьогодення. Отримані результати дослідження можуть бути використані як базова основа для реорганізації чільних аспектів фізкультурної освіти студентів ВНЗ.

Ключові слова: *студент, ВНЗ, фізичне виховання, фізкультурна освіта, технологічне забезпечення.*

Череповская Е., Безгребельная Е., Череповский Д. Технологическое обеспечение качества образовательного процесса по физическому воспитанию студентов вузов. *В статье рассмотрены вопросы физкультурного образования студентов вузов в ихнем физическом воспитании в аспекте современных тенденций развития отрасли. Анализом и обобщением данных научно-методической и специальной литературы систематизированы научные основы ее технологического обеспечения для повышения качества такого образования в соответствии с современными требованиями. Полученные результаты исследования могут быть использованы в качестве основы для реорганизации главных аспектов физкультурного образования студентов вузов.*

Ключевые слова: *студент, вуз, физическое воспитание, физкультурное образование, технологическое обеспечение.*

Cherepovskaya E., Bezgrebelnaya E., Cherepovskiy D. The technological security of quality of educational process of physical education the students' of university. *The article questions of of physical teaching of the students' of universit in physical education in the aspect of current trends in the industry is considered. Physical teaching an important factor in a healthy lifestyle, disease prevention, the organization of leisure and creation of conditions for comprehensive harmonious development of personality of students is seen. The task of the work – of scientific bases of technological support quality physical teaching the students' of university is justification. Analysis and compilation of scientific-methodical and professional literature scientific basis of its technological support to improve the quality of such education in accordance with modern requirements is systematized. Accounting of the main factors of quality physical teaching the students' of university suggests that organize the effective work is possible only if registered determinants that affect this process. It provides technological support, built on the basis of its educational process should ensure the achievement of goals in particular. To ensure the quality of the educational process requires the active implementation of the system of innovative activities in the process. the introduction of innovative processes, as a rule, preceded by the new needs of society, scientific discoveries or research results in this case. The level of physical teaching tstudents, they are even determined the formation of motivation. Formation of the valuable relation of students conscious of their own*

health, maintenance of a healthy lifestyle is provided by methods, techniques, means physical teaching. As a basis for the reorganization of the main aspects of physical teaching of students of high schools the results of research can be used.

Key words: *student, universities, physical education, physical teaching, technological support.*

У сучасній стратегії вищої школи особливо актуалізується питання покращання стану здоров'я студентів, як одного із пріоритетних напрямів його гуманізації, що є основою фізичного, психічного і соціального благополуччя, умовою і базисом повноцінного розвитку студентської молоді [1, 9]. Саме перед вищою школою стоїть задача всебічного фізичного виховання майбутніх фахівців. Провідна роль у цьому процесі, згідно думки авторитетних науковців, належить фізичній культурі студентської молоді [3, 14]. Відтак, питання виховання культури здорового способу життя особистості студентів, спроможних ефективно керувати станом свого здоров'я, є провідним завданням фізичного виховання. Фахівці галузі вважають [2, 11, 13], що рівень психофізичного стану випускників ВНЗ України не відповідає сучасним вимогам професійної діяльності. Аналіз численних статистичних даних за останнє десятиріччя свідчить про те, що спостерігається істотне погіршення здоров'я студентської молоді, що обумовлено рядом впливу певних чинників. Чільними серед них є недостатній рівень рухової активності у поєднанні із нездоровим способом життя. У зв'язку з цим виняткової уваги заслуговують фактори формування здоров'я студентської молоді як особливої соціальної групи.

Наукові дослідження [4, 12] свідчать про наявність взаємозв'язку таких показників, як фізичний розвиток, рівень працездатності й фізичної підготовленості зі станом здоров'я. Вирішення проблеми зміни стилю життя, спрямованим на формування культури здоров'я у студентів, згідно думки авторитетних науковців галузі [5, 8] полягає у формуванні мислення, що характеризується ставленням до здоров'я як життєво важливої цінності. В умовах навчання у ВНЗ раціональне використання усього арсеналу засобів фізичної культури, як методу забезпечення здорового способу життя студентів, набуває особливої актуальності, яка зумовлена необхідністю формування у студентської молоді цінностей здоров'я, здорового способу життя, адекватного вимогам нових суспільних відносин. Питання погіршення здоров'я студентської молоді в даний час настільки гостре, що вирішити проблему відновлення і зміцнення здоров'я можна тільки залучаючи цілу систему соціально-профілактичних технологій [5, 17].

Курс фізичного виховання в непрофільних вищих навчальних закладах передбачає формування загальної фізкультурної освіти і, зокрема засвоєння системи фізкультурних знань, практичних умінь і навичок, які необхідних для ефективного забезпечення здорового способу життя студентів [4, 12]. Численними науковими дослідженнями доведено [1-17], що низький рівень наукових знань у галузі фізичної культури, негативно позначається на заняттях студентів фізичним вихованням, на їхньому ставленні до фізичної культури. Аналіз наявної науково-методичної літератури [1-17] показав цілу низку питань, які виявили відсутність чіткої технології формування змісту здорового способу життя у фізкультурній освіті студентів ВНЗ. Розгляд базових аспектів цього питання, дає змогу стверджувати необхідність перегляду чинних підходів щодо цього питання. Багатогранність фізкультурно-оздоровчої освіти вимагає оновлення технологічних основ, яка передбачає якісні зміни у її процесі у відповідності з вимогами сьогодення. Важлива соціальна значущість вирішення вищезазначеної проблеми для збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді, й обумовили вибір напряму дослідження.

Мета роботи – обґрунтування наукових основ технологічного забезпечення якості фізкультурної освіти студентів ВНЗ.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, систематизація, порівняння різних поглядів на досліджувану проблему, узагальнення даних науково-методичної та спеціальної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед з'ясуємо, що у науково-педагогічній літературі розуміють під сутністю технологічного забезпечення. Як деталізовано продумана модель спільної педагогічної діяльності з проектування, організації й реалізації навчального процесу, технологічне забезпечення представляє собою упорядковану система дій, виконання яких призводить до досягнення поставленої мети й передбачає створенням комфортних умов для викладачів та студентів у ході навчального процесу. На думку спеціалістів [1, 5, 9], як навчальна дисципліна «Фізичне виховання» інтегрує вирішення основних завдань освіти, виховання та оздоровлення та є обов'язковою для вивчення у ВНЗ. У процесі навчання, студенти здобувають базову фізкультурну освіту. Фізкультурна освіта – це оволодіння студентами знаннями для вивчення біологічних, психологічних, соціальних, світоглядних, фізичних, естетичних, поведінкових аспектів і резервних можливостей організму в процесі їхньої рухової діяльності. Загалом, це активний, творчий процес і результат оволодіння системою фізкультурних знань, методичних і рухових умінь і навичок, формування у них ціннісного ставлення і світоглядних орієнтацій здорового способу життя [3, 11, 14]. Як вважають фахівці [9, 17], технологічне забезпечення якості фізкультурної освіти студентів передбачає наявність структури. Структурними елементами у цьому разі є: цілі фізкультурної освіти, потребово-мотиваційний фактор й ступінь досягнення її мети. Системоутворюючим чинником при цьому є цілі навчання, а основою і базовим елементом є потребово-мотиваційний фактор засвоєння матеріалу.

Особистий рівень оволодіння студентами належною фізкультурною освітою, згідно з низкою досліджень [2, 5, 9, 12], визначається сформованістю їхньої потребово-мотиваційної сфери. Остання зорієнтована на заняття фізичною культурою і спортом, знаннями та вміннями студентів у цій галузі знань, фізичним досконалістю й рівнем фізкультурно-спортивної активності. Дослідники стверджують, що найскладнішим аспектом у цього напрямі є проблема забезпечення внутрішньої мотивації та усвідомлення студентами необхідності ведення здорового способу життя [8, 15]. Студенти повинні чітко зрозуміти, що тільки від їхнього бажання та волі залежить, чи будуть вони свідомо вдосконалювати свою фізичну форму і тим самим «створювати» своє здоров'я. Проте, численні емпіричні дані досліджень [1, 4, 9-12] свідчать в цілому про невисокий рівень особистої фізичної культури у більшості студентів. Фахівці галузі [3, 4, 16] одностайні у думці у визначенні базових аспектів формування такої ситуації. Чільним чинником відсутності зацікавленості у більшості студентів до фізкультурно-спортивної діяльності є, на думку більшості дослідників [1, 3, 11, 15], сформований підхід у галузі фізичної культури, що не передбачає можливості звернення до особистості студента і розвитку індивідуальності. Таким чином ігнорується чи не ключова частка технології, а саме: чи ураховує технологія індивідуальні особливості студентів. Іншими словами, чи є технологічне

забезпечення такою системою дій викладачів та студентів, яка веде до досягнення поставленої кожним студентом зокрема в межах тих задатків і здібностей, якими володіє кожен з них. Адже знання залежності процесу навчання від рівня задатків і здібностей належить до закономірностей перебігу технологічного процесу, яким є процес засвоєння знань фізкультурної освіти [16]. У цьому аспекті рядом авторів [3, 11, 16] зазначається, що при всій незаперечній цінності фізкультурної освіти, вона, в силу дії ряду чинників (слабка матеріально-технічна база, незадовільне навчально-методичне забезпечення, відсутність кваліфікованих кадрів, негативне ставлення студентів до предмета, тощо), не вирішує повною мірою проблеми освіти студентської молоді у галузі фізичної культури. Докорінне реформування системи вищої школи в Україні ґрунтовно порушило актуальні питання освіти студентської молоді. Її успішне реформування пов'язують з розвитком самостійності майбутніх фахівців. Реорганізація вузівських програм і дисципліни «Фізична культура» у процесі гуманізації вищої освіти призвели до того, що найважливішим критерієм підвищення ефективності фізкультурної освіти має стати поступова її трансформація у процес самоосвіти та самоудосконалення. Однак, вважається [2, 10, 16], що на сьогодні ще недостатньо розроблені питання організації, планування й контролю самостійної роботи студентів у фізичному вихованні, необхідні для активної участі студентства у процесі самоосвіти.

Урахування основних чинників забезпечення якості фізкультурної освіти у студентів ВНЗ дозволяє зробити висновок про те, що організувати ефективну роботу можливо тільки при обліку детермінант, що впливають на цей процес. У працях спеціалістів галузі [1, 3, 9], фізкультурна освіта розглядається як важливий чинник здорового способу життя, профілактики захворювань, організації змістовного дозвілля та створення умов для всебічного гармонійного розвитку особистості студентів. Вчені зазначають [5, 15], що фізкультурна освіта, узагальнюючий професійну культуру майбутнього спеціаліста та самоудосконалення особистості, освіченості про його здоров'я та здоровий спосіб життя, а також оволодіння усім арсеналом практичних умінь і навичок, що забезпечують збереження і зміцнення здоров'я. Технологія фізкультурно-оздоровчої освіти повинна забезпечити істотне підвищення якості та рівня освіченості студентів з питань збереження свого стану здоров’я, та ролі здорового способу життя у цьому контексті, в бік ґрунтовності змістовного компоненту системи фізичного виховання, методології та методики його організації [8, 16].

Ґрунтуючись на аналізі робот вчених [1-17] узагальнюємо, що сформувати ставлення до здоров'я як найважливішої цінності, дати необхідні для життя кожного студента знання з валеології, навчити дотримуватися здорового способу життя **–** основна ціль сучасної фізкультурної освіти. Прагматичний вектор соціальної поведінки у студентському середовищі щодо вибору шляхів досягнення життєвого успіху, повинен також розглядатися фахівцями як мотиваційний стимул для формування здорового способу життя та культури дозвілля, як інструмент творення бажаного іміджу, що є складовою ймовірності успішної майбутньої професійної кар'єри, важливим компонентом здорового способу і стилю життя студентської молоді. Тому, формування широкого культурного світогляду, дбайливого ставлення до власного здоров'я, як вагомих складових способу життя, є визначальним у досягненні кар'єрного та життєвого успіху студентської молоді. Технологічно це забезпечується формуванням умінь визначати особисті цілі фізкультурно-оздоровчої діяльності, усвідомленим конструюванням конкретних дій для гарантованого забезпечення досягнення бажаного результату [12, 14]. Потребово-мотиваційний фактор виражає глибоку зацікавленість та наявність особистісних уявлень про здоров’я, про чинники, що впливають на його збереження та про здоровий спосіб життя. Формування усвідомленого ціннісного ставлення студентів до власного здоров'я, ведення ними здорового способу життя забезпечується методами, прийомами, засобами фізкультурної освіти [10]. **Означене зумовлює насамперед необхідність формування відповідної потреби у визначеному та бажання її задовольнити.** Проте, аналіз науково-методичних робіт також засвідчує й те, що останніми роками в країні склалася тривожна ситуація щодо стану формування у студентської молоді стійкої мотиваційної установки на дотримання здорового способу життя. Погіршує ситуацію, що склалася, й невідповідність змісту фізкультурної освіти інтересам молоді, що зазначається у ряді наукових праць [1, 3, 9].

Перебудова свідомості студентів, використання нових досягнень та методик у фізичному вихованні, дозволяють докорінно змінити спосіб життя сучасної молоді. Реформування вищої школи у контексті реалізації оздоровчої функції, що передбачає суттєві зміни організації навчально-виховного процесу, затвердження особистісно-орієнтованого розвитку особистості зумовлює широке гуманістичне розуміння якості фізкультурної освіти. У співвідношенні мети фізичного виховання і досягнутих результатів її якість виступає як інтегрований підсумок всієї організації навчально-виховного процесу фізичного виховання [3, 12].

Інтеграція досліджень фахівців галузі [1-3, 7, 15]**, дає змогу констатувати,** що ступінь досягнення цілей фізкультурної освіти, як структурного компоненту технологічного забезпечення її якості, визначається рівнем формування у студентів культури здоров’я. Провідними чинниками низького рівня культури здорового способу життя студентської молоді, що констатується у ряді досліджень, виділяються наступні: недостатня увага у педагогічній діяльності викладачів фізичної культури передачі досвіду, освоєнню теоретичних і методичних знань, навчання учнів практичним умінням і навичкам самостійного використання засобів фізичної культури, формуванню у них стійких фізкультурних інтересів, мотивації, потреби, установок на фізичне удосконалення. У цьому аспекті вважаємо за необхідне забезпечення міжпредметних зв'язків вирішення проблеми формування здорового способу життя студентів. Проте, в силу того, що поки ще не отримала належного відображення в підготовці педагогічних кадрів валеологічна культура; відсутність достатньої кількості науково-методичної літератури для масового використання з основ теорії і методики здорового способу життя, що розглядають цю проблему як багатогранну, багатофакторну і багатофункціональну; відсутність науково розроблених педагогічних технологій формування культури здорового способу життя студентів та відсутність державної системи їхнього упровадження. Наукові дослідження [9, 16, 17], проведені за останній час засвідчують, що у подоланні існуючого протиріччя між необхідністю у поглибленні знань, придбанням індивідуального досвіду фізкультурної освіти та рівнем сформованості необхідних для цього навичок, на нашу думку, суттєве значення має практичне оволодіння студентами навичками самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності. Проте, численні дані досліджень констатують [], що переважна кількість студентів після закінчення курсу фізичного виховання у ВНЗ припиняють систематично займатись фізичними вправами. Зазначена обставина найчастіше пояснюється недоліками та низькою якістю фізкультурної освіченості студентів.

Технологічне забезпечення передбачає, що побудований на її основі педагогічний процес повинен гарантувати досягнення поставлених цілей. У даному разі, для забезпечення якісного освітнього процесу необхідне активне упровадження системи інноваційних заходів у цей процес. Цьому, як правило, передують нові потреби суспільства, наукові відкриття або результати наукових досліджень. В умовах обмеженої кількості програмних годин курсу фізичного виховання ВНЗ, застосування найефективніших прогресивних засобів роботи зі студентами залишається єдиною можливістю досягнути ефективності фізкультурної освіти. На думку спеціалістів [5, 13, 17], такі інновації мають носити перманентний характер, що забезпечує накопичення наукового матеріалу з урахуванням тих постійних змін, які відбуваються у розробці новітніх прогресивних методик, що втілюються у фізкультурно-оздоровчій діяльності.

З урахуванням сьогоднішніх тенденцій розвитку галузі пріоритетними напрямами фізичного виховання у системі вищої освіти визначено поряд із підвищенням її якості, запровадження освітніх інновацій [13, 17]. Чільним напрямом реалізації інноваційного підходу у фізкультурній освіті студентів ВНЗ, на думку ряду фахівців, є: модернізація системи цієї освіти шляхом пріоритетного використання індивідуалізації та диференціації навчання, вибору видів фізичної активності, відповідних соціально-психологічному та морфофункціонального статусу студентів, стилю та способу їх життя. Що також вимагає сталого цільового спрямування у свідомості студентів на самоудосконалення. Проте, на сьогодні, доводиться констатувати, що у наявних наукових дослідженнях відсутній системний аналіз технологій фізкультурної освіти, як об'єкта упровадження інновацій, параметрів та критеріїв інноваційності, а також самого процесу розробки педагогічних технологій, що вимагає доопрацювання у визначеному керунку. Відтак, наявні теоретичні роботи, досвід ряду кафедр фізичного виховання засвідчують низький рівень використання інновацій у фізкультурній освіті студентів ВНЗ з урахуванням сучасних трансформацій галузі. На наш погляд, однією із основних причин низького рівня присутності інновацій є нерозробленість теоретичних основ упровадження інноваційних технологій. Значення теоретичних занять велике, тому що в ряді випадків це єдиний шлях для викладу студентам необхідних знань. Ряд авторів зазначає, що теоретична підготовленість необхідна не тільки для упровадження інноваційних технологій. Вона є складовим елементом фізкультурної освіти в цілому. Вважається, що тільки з її допомогою можна вирішити завдання розвитку у студентів потреби до фізичного удосконалення та до систематичних самостійних занять фізичними вправами. Важливо при цьому, щоб відомості про фізичне виховання поєднувались з тими знаннями, які студенти отримують при вивченні інших навчальних предметів й активною руховою діяльністю.

ВИСНОВКИ. 1. Забезпечення переорієнтації фізкультурної освіти у напрямі підвищення її якості виникає об'єктивна необхідність розробки науково-обґрунтованих технологічних основ цього процесу. Результати аналізу науково-методичної літератури, вивчення поточного стану і перспектив застосування засобів, що забезпечує ефективність фізкультурної освіти, засвідчують необхідність активного упровадження системи заходів у цей процес. Означене зумовлене тим, що ефективне функціонування суспільства забезпечується наявність високоякісно підготовлених фахівців, які окрім володіння професією, повинні вміти керувати станом свого здоров'я.

2. Реформування вищої школи в контексті реалізації оздоровчої функції передбачає суттєві зміни організації навчально-виховного процесу, затвердження особистісно орієнтованого розвитку особистості, формування професійної культури майбутнього спеціаліста та самоудосконалення особистості, освіченості про його здоров'я та здоровий спосіб життя, а також оволодіння усім арсеналом практичних умінь і навичок, що забезпечують збереження і зміцнення здоров'я протягом усього життя.

3. За результатами проведеного дослідження установлена необхідність модернізації фізкультурної освіти, якість якої виступає як інтегрований підсумок всієї організації навчально-виховного процесу фізичного виховання.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ передбачають створення авторських програм фізкультурної освіти студентів ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baronenko V. A. Zdorov'e y fyzycheskaya kul'tura studenta, M.: Al'fa, 2003, 352 s.

2. Hryhorovych E. S. Fyzycheskaya kul'tura v zhyzny studenta, Mynsk, 2008, 227 s.

3. Dubohay O. D. Fizychne vykhovannya i zdorov"ya : navch. posibnyk / O. D. Dubohay, N. N. Zavydivs'ka, O. V. Khanikyants [za zah. red. O. D. Dubohay]. K. : UBS NBU, 2012, 270 s.

4. Evseev Y. Y. Fyzycheskaya kul'tura. Rostov na/D: Fenyks, 2008, 380 s.

5. Zavydivs'ka N. N. Fundametalizatsiya fizkul'turno-ozdorovchoyi osvity: aspekt zdorov"yazberezhuval'noho navchannya studentiv: monohrafiya, K. : UBS NBU, 2012, 402 s.

6. Krutsevych T. Yu.Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya : pidr. [dlya stud. vyshch. navch. zakl. fiz. vykhovannya i sportu] u 2-kh tomakh, K. : Olimpiys'ka literatura, 2008, T. 1, 390 s.; T. 2, 367 s.

7. Круцевич Т. Ю. Управління процесом фізичного виховання / Т. Ю. Круцевич, В. В. Петровський. – К. : Олімпійська література, 2008. – 379 с

8. Магльований А. В. Основи інформаційного поля здоров'я особистості / А. В. Магльований // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – 2010. – Вип. 81. – С. 285–289.

9. Намаканов Б. А. Здоровьесозидающие технологии при обучении студентов высших учебных заведений / Б. А. Намаканов, М. М. Расулов // Здоровьесберегающее образование. – 2011. – № 2. – С. 98–110.

10. Раевский Р. Т. Здоровье, здоровый и оздоровительный образ жизни студентов / Р. Т. Раевский, С. М. Канишевский. – О. : Наука и техника, 2008. – 556 с.

11. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання / С. І. Присяжнюк. – К. : ЦУЛ, 2008. – 502 с.

12. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання: теоретичний розділ / С. І. Присяжнюк, В. П. Краснов, М. О. Третяков, Р. Т. Раєвський. – К. : ЦУЛ, 2007. – 193 с.

13. Шкребтій Ю. М. Перспективи удосконалення діючої в Україні системи фізичної культури і спорту / Ю. М. Шкребтій // Теорія і методика фізичного виховання. – № 2. – 2004. – С. 54–61.

14. Физическая культура / [под ред. Е. С. Григоровича, В. А. Переверзева]. – Минск : Вышэйшая школа, 2008. – 222

с.

15. Физическая культура студента: учеб. пос. для студ. вузов / Составители: Ю. Н. Алексеев,В. А. Чернышов, Н. К. Чуриков // Изд. Центр Воронежского ГУ, 2009 – 344 с.

16. Физическое развитие студентов и совершенствование физического воспитания в вузе / под ред. Е. Д. Грязева, М. В. Жукова, О. Ю. Кузнецова, Г.С. Петрова. – М., 2012. – 72 с.

17. Футорный С. М. Современные инновационные подходы к организации физкультурно-оздоровительной работы по формированию здорового образа жизни студентов / С. М. Футорный // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2011. – № 2. – С. 28–33.

Чухловіна В.В.

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури та спорту

ОЦІНКА ВЕЛИКИХ МОТОРНИХ ФУНКЦІЙ У ДІТЕЙ ЗІ СПАСТИЧНИМИ ФОРМАМИ ДЦП

У статті представлені результати дослідження, спрямовані на встановлення моторного розвитку дітей, які мають дитячий церебральний параліч (ДЦП). У дослідженні взяли участь 25 дітей зі спастичними формами ДЦП у віці 7-8 років. До дослідження всі діти були розділені по класифікації GMFCS на 5 рівнів, що дозволило провести тестування за допомогою короткого варіанту тесту великих моторних функцій GMFM-66 Item Set. Отримані результати дають можливість визначити найбільш підходящий варіант тестування, який у подальшій роботі спростить виявлення моторного розвитку у дітей з ДЦП з різним рівнем GMFCS і дасть можливість не тестувати всіх дітей по всім 4 варіантами скороченого тестування.

Ключові слова: *церебральний параліч, порушення моторного розвитку*

Чухловина В.В. Оценка больших моторних функцій у детей со спастическими формами ДЦП. *В статье представлены результаты исследования, направленные на установление моторного развития детей, имеющих детский церебральный паралич (ДЦП). В исследовании приняли участие 25 детей со спастическими формами ДЦП в возрасте 7-8 лет. До исследования все дети были разделены по классификации GMFCS на 5 уровней, что позволило провести тестирование с помощью краткого варианта теста моторных функций GMFM-66 Item Set. Полученные результаты дают возможность определить наиболее подходящий вариант тестирования, который в дальнейшем упростит выявление моторного развития у детей с ДЦП с разным уровнем GMFCS и даст возможность не тестировать все детей по всем 4 вариантам сокращенного тестирования.*

Ключевые слова: *церебральный паралич, нарушение моторного развития*

Chukhlovina V. V. Assessment of large motornih functions in children with spastic forms of cerebral palsy. *The article presents the results of a study aimed at establishing motor development of children with cerebral palsy (CP). The study involved 25 children with spastic forms of cerebral palsy at the age of 7-8 years. Before the study all children were divided into GMFCS classification on 5 levels, which allowed for testing using a short version of the test of motor function GMFM-66 Item Set. The obtained results enable us to define the most suitable testing, which will further simplify the identification of motor development in children with CP at different GMFCS level and will provide an opportunity to test all children on all 4 versions of the abbreviated test.*

Key words: *cerebral palsy, impaired motor development.*

Постановка проблеми. Проблема створення умов для життєдіяльності, відновлення втраченого контакту з навколишнім світом, успішного лікування і подальшої корекції, соціально-трудової адаптації людей з істотними відхиленнями у стані здоров'я є значущою для методики адаптивного фізичного виховання у зв'язку з тим, що в останнє десятиліття відзначається зростання інвалідності серед населення [6,9]. Серед порушень у стані здоров'я зі стійкими розладами функцій, обмеженнями життєдіяльності, порушеннями соціальної адаптації та інтеграції в суспільство найбільш численну групу становлять захворювання, пов'язані з руховими порушеннями – 25%, в тому числі і дитячий церебральний параліч. Термін «дитячий церебральний параліч» (ДЦП) об'єднує групу клінічних синдромів, загальним для яких є порушення рухових функцій і пози. Синдроми ДЦП викликані змінами розвивається головного мозку. Вдруге виникають зміни в нервових та м'язових волокнах, суглобах, зв'язках і хрящах [8]. Це призводить до порушення опороспроможності, рівноваги, вертикальної пози, орієнтування в просторі, координації мікро - і макромоторики, м'язова гіпотрофія, остеопороз, контрактури, дисгармонічності фізичного розвитку [1]. В зв'язку з цим викликає необхідність в оцінці фізичної підготовленості дітей з дитячим церебральним паралічем.

Робота виконана згідно Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. за темою 3.6. «Вдосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні і реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини».

Мета дослідження – виявити стан моторного розвитку дітей зі спастичними формами ДЦП та визначити варіант скороченого тестування для кожного рівня GMFCS, який найбільш характеризує рухові порушення

Матеріали і методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань дітей з ДЦП об'єднують у відносно однорідні групи за ознаками рухових порушень з подальшим здійсненням необхідних досліджень. У зв'язку з цим закордонні фахівці використовують класифікацію форм церебрального паралічу «Літтл Клаб» (Little Club [12], ближнє зарубіжжя й вітчизняні дослідження - класифікацію К. А. Семенової [7]. На сьогоднішній день все більше популярності набуває функціональна класифікація ДЦП «Система класифікації глобальних моторних функцій (Gross Motor Function Classification System, GMFCS) [17]. Дана класифікація є загальновизнаним світовим стандартом, її валідність і надійність перевірені в багатьох дослідженнях [11]. За цією класифікацією всі пацієнти розподіляються на п'ять рівнів за своїми моторними